

EOTRH (Equine Odontoclastic Tooth Resorption and Hypercementosis)

Wat?

EOTRH is een zeer pijnlijke, progressieve aandoening welke vnl. de snijtanden en de haaktanden (hengstentanden) aantast. De kiezen zijn eerder uitzonderlijk in het proces betrokken. Deze aandoening komt meer voor bij oudere paarden. In onze contreien lijken IJslanders duidelijk meer aangetast dan andere rassen. Maar, wereldwijd wordt geen rasprevalentie aangetroffen. EOTRH werd de eerste keer in 2004 beschreven en in 2008 werd de naam EOTRH er op gekleefd na een histopathologische studie van de aangetaste tanden. Het blijkt dus een zeer recente aandoening te zijn. Voorlopig spreken we van EOTRH wanneer we resorptieve letsels zien in combinatie met hypercementose. Het is echter zeer waarschijnlijk dat deze grote groep van klinische presentaties onderverdeeld zal worden in verschillende beter omschreven aandoeningen (EOTRH, Cementoosseous dysplasia – EORL).

EOTRH gaat macroscopisch gepaard met teruggetrokken tandvlees, verdikte (knobbelvormige) wortels, ontsteking van het tandvlees, fisteltjes, puntbloedingen, afzetting van tandsteen, afwijkende geur, verhoogde mobiliteit van de tanden, tandfracturen, cariësachtige letsels.

Microscopisch zien we resorptieve letsels vertrekkende vanuit het periodontale ligament, gevolgd of gecombineerd met overmatige cementafzetting (hypercementose). Dit gaat ook microscopisch gepaard met vaak een uitgebreide tandvlees ontsteking en periodontitis.

Oorzaak

De exacte oorzaak is nog niet helemaal duidelijk. Talloze theorieën werden reeds gepostuleerd. Tot op vandaag zijn er drie plausibele verklaringen voor het ontstaan van EOTRH:

1. Een immuungemedieerd proces (auto-immuun ziekte) waarbij het lichaam de tand als het ware aanvalt (resorptieve letsels) en deze beschermt zich door extra cement aan te maken (hypercementose).
2. Reactie op biomechanische stress. Door de continue eruptie en slijtage wordt het gedeelte van de tand dat in de tandkas zit kleiner bij oudere paarden. De kracht die op de tand wordt uitgeoefend blijft even groot, maar de verankering in de tandkas is beperkter. Hierdoor ontstaat microtrauma ter hoogte van het ligament dat de tand in de tandkas vasthoudt (periodontaal ligament).
3. Red complex: bij alle paarden met EOTRH werd in een studie van 2014 een specifieke groep bacteriën terug gevonden (Red complex – Treponema, Tannerella). Vermoedelijk spelen deze bacteriën slechts in tweede instantie (na het chronisch microtrauma door biomechanische belasting) een rol.

Symptomen

Meestal geen!

In de meeste gevallen is EOTRH een 'toevalsbevinding' bij het jaarlijks gebitsonderzoek. Deze paarden eten meestal nog acceptabel en vertonen slechts zelden echt duidelijke klachten.

Nochtans is EOTRH een zeer pijnlijke aandoening. Als we deze paarden een wortel aanbieden, dan slagen ze er vaak niet meer in om deze eenvoudig met de snijtanden af te bijten. Ook druk van het speculum bij een gebitscontrole wordt vaak moeilijk getolereerd. Het palperen van slijmvlies en aangetaste tanden lokt vaak uitgesproken pijnreacties uit bij deze patiënten.

Andere mogelijke klachten kunnen zijn: tong uit de mond laten hangen, speekselen, proppen maken, stinkende geur, afwijkend gedrag, vermageren, verminderd contact met andere paarden, enz.

Het is vaak slechts na wegnemen van alle aangetaste tanden dat de eigenaar zich realiseert dat het gedrag en de gedragingen van het paard duidelijk anders zijn voor en na de ingreep. Vaak zijn deze patiënten vrolijker, socialer, levendiger na het verwijderen van de tanden.

Preventie

Zolang de exacte oorzaak niet bekend is blijft het moeilijk om preventieve maatregelen te treffen. We vermoeden dat onderliggende systemische aandoeningen (zoals Cushing/PPID) de kans op EOTRH doen toenemen. Een reden te meer om Cushing of PPID zo vroeg mogelijk op te sporen en te behandelen.

Gezien vermoed wordt dat de biomechanische belasting een belangrijke rol speelt is een jaarlijkse gebitscontrole en behandeling nuttig om occlusie afwijkingen tijdig te corrigeren.

Behandeling

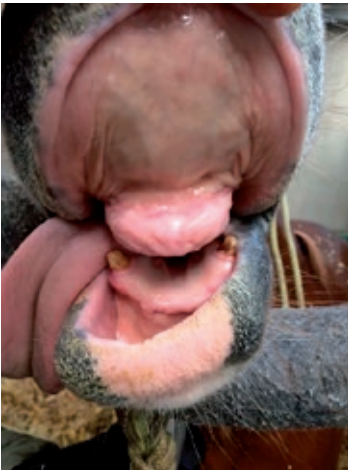
Een behandeling die EOTRH geneest bestaat momenteel nog niet. Wel kan getracht worden om de aandoening te vertragen of zo lang mogelijk te stabiliseren. Hierbij denken we aan het regelmatig verwijderen van voedsel, tandplaque, tandsteen thv de snijtanden en hengstentanden. Het dagelijks poesten van de tanden kan hierbij helpen. De snijtanden en het tandvlees deppen/spoelen met Chlorhexidine mondwater is aangewezen. Het meest zinvol is dit 1 week per maand te doen (1-3x/dag deppen, gedurende 1 week, vervolgens 3 weken niet enz). Dit interval is voldoende om de bacteriële druk laag te houden, zonder de volledige mondflora te veel te verstoren.

Ook een voedingssupplement met anti-inflammatoire en immunomodulerende eigenschappen zou kunnen helpen bij het afremmen van deze aandoening.

Indien de aandoening wat verder gevorderd is, dan is de enige humane optie om de aangetaste tanden te verwijderen. Wanneer alle snijtanden (12) verwijderd worden kunnen de paarden nog net zo goed hooi/voordroog/korrels/wortels/etc eten als voordien. Enkel grazen wordt bemoeilijkt. De meeste

paarden slagen er wonderwel in om te grazen met hun lippen en tong. Het afeten van een korte gazon is in veel gevallen moeilijk. Er dient op gelet te worden dat deze paarden worden bijgevoerd wanneer de graslengte afneemt.

Er zijn meerdere technieken om de snijtanden te verwijderen maar in een notendop komt het er op neer dat het tandvlees rondom rond de tanden wordt losgemaakt, de tanden volledig worden verwijderd en dat de alveole uitvoerig wordt opgefrist. Soms wordt het tandvlees gehecht. In de meeste gevallen laten we dit open.

Nazorg

Dagelijks de wonden spoelen, zodat er geen eten in de wonde blijft zitten. De letsels zijn meestal volledig geheeld na 1-2 maanden. De eerste week kan na het spoelen met water, worden nagespoeld met chlorhexidine mondwater.

De eerste 3-5 dagen krijgen de paarden een ontstekingsremmer/pijnstiller.

Sommige paarden hebben het de eerste dagen moeilijk met het drinken uit een automatische drinkbak (waarbij ze met de neus tegen een klepel moeten duwen).

Vaak blijft de tong bij deze paarden uit de mond hangen, wanneer deze ontspannen zijn (nu de snijtanden weg zijn, houdt niets de tong nog tegen). Soms ook bij het rijden. Dit is niet hinderlijk voor het paard, maar wel lastig wanneer je nog op dressuurwedstrijd wil gaan.

Stijn Teysen

www.vetrident.be

info@vetrident.be